

gaver, som i allerhøieste Grad trænge sig frem i Jorgrunden, at vi faae en virkelig Udvikling i Sylland, som kan svare til Udviklingen i det øvrige Land. Jeg vil nu slet ikke sige, at man har behandlet Sylland stedmoderlig. For Syllands materielle Udvikling er der gjort ikke saa Lidt, navnlig med Hensyn til Jernbaneforholdene og vi se jo ogsaa virkelig en ikke ringe økonomisk Fremgang i Sylland. Men derimod den anden Side, den, om jeg saa maa sige, mere aandelige eller sjælelige Side, er der ganske vist gjort mindre for i Sylland end i det øvrige Land. Navnlig dette, at Danmark kun har et eneste Universitet, som jo for de øvrige Landsdele ligger ulige fordelagtigere end for Sylland, er Noget, som jeg mener, bør drages frem. Sylland har jo ganske vist sine lærde Skoler — jeg tror 7 eller 8 — men de lærde Skoler ere jo som bekendt af en meget gammeldags Indretning. Det er en Behvsningsmethode, som med al Respekt for de enkelte lærde Skoler og for al den Dygtighed, som udfoldes i dem alligevel, vistnok maa kunne sammenlignes med Tranlampeystemet i den rent materielle udvortes Dplysning. Af saadanne Tranlamper har altsaa Sylland en Del, men en saa stor og saa udviklingsdygtig Provinds fortjener ganske sikkert at have et Centralpunkt for Dplysningen, som er af en ganske anden Bestaaffenhed, dels af mere moderne Bestaaffenhed end disse Latinskoler og dels af en mere vidtrækkende Betydning, et Centralpunkt for Dplysningen. Jeg vil nødig kalde det et Universitet. Det er jo et overordentlig stort og ingenlunde gjennemdebatteret Spørgsmaal, hvorledes en saadan nydft Skole for den høieste Dplysning skulde være. Jeg vil blot nævne dette, som en uafviselig Fordring forekommer det mig, at der stables en eller anden Institution af denne Art i Sylland. Men saa rejser det Spørgsmaal sig, hvor man skal lægge en saadan Institution, ved hvilken der altsaa gives Befolkningen Midler til at vinde den høieste Dannelselse, som overhovedet lader sig vinde i vor Tid, et Sted, der vil blive et Sæde for Videnskaberne Dykkelse, ikke blot for populær Meddelelse af Videnskab til større Kredse, men et Sted, hvor det videnskabelige Arbejde bliver udført i sin fulde Styrke og sin fulde Stræben. Spørgsmaalet bliver saa, om man skal anlægge en saadan stor Anstalt i en mindre By eller muligvis endog ude paa Landet eller skal søge derhen, hvor der allerede er en Begyndelse til en stor By. Jeg tror da rigtignok, at de Erfaringer, man har gjort med Hensyn til Universiteter, som jo hidtil ere de store videnskabelige Anstalter, man

har havt, paa det Bestemteste tale for, at man skal søge hen til de store Byer. Jeg tror, at Erfaringen baade fra vort Naboland mod Nordost og vort Naboland mod Syd peger i Retning af, at de smaa Byer ere mindre heldige Sæder for en videnskabelig Anstalt af høieste Rang. Man tænker saa let, at Studenterne især maa kunne leve i Fred og Rø og kunne passe deres Studier allerbedst i en saadan lille By, men det er ikke Tilfældet, at Studenterne der ere slittigt og lad mig tilføje, skikke sig bedst, vise den største Sædelighed. Man har mange Exempler paa, hvorledes i en saadan lille By Universitetet og Universitetets Ungdom komme til at indtage en dominerende og hovmodig Stilling, og at de komme til paa Grund af den Isolation, som er tilstede der, hvor der er saa faa aandelige Interesser udenfor de egentlige Studier, der at hengive sig til mangehaande Raaheder og mangehaande Udfeikelser, som der vil være langt mindre Fare for i store Byer, hvor Kulturlivet bevæger sig i alle dets Former, og hvor der er saa meget, som ikke blot kan adsprede de unge Mennesker i deres Fritid, men ogsaa give dem mange Impulser i deres aandelige Liv, idet de faae saa meget at se, som de ogsaa iøvrigt i hele deres øvrige Liv kunne have godt af. Den høiere Kultur har nemlig noget tilfælles med Varmen, den fremkommer dels med Lys og dels med Varme, og den fremkommer ved en stærk Gnidning af de forskjellige Kulturelementer, som maa bringes i nærmere Berøring med hverandre. Hvor en saadan levende Bevægelse, en saadan Kamp og Gnidning af de forskjellige Kulturelementer finder Sted, der er der Udsigt til, at et høiere aandeligt Liv kan udvikle sig, der er der Udsigt til, at videnskabeligt Liv, literært Liv og kunstnerisk Liv kan komme til at udfolde sig. Derimod er der overordentlig stor Fare for, at naar man forviser det aandelige Liv til en Afkrog eller sætter det helt ud paa Landet, saa kan det vel i en Menneskealder, navnlig naar det trives under særlige Forhold, under særlige religiøse Paavirkninger, under særlige aandelige stærke Strømninger, som ere komne op i Folket, trives godt der, men et blivende Sted for det aandelige Liv finder man kun i de store Byer. Men Spørgsmaalet er nu: Kan man skabe en stor By paa et hvilket som helst Sted i Sylland, eller er ikke Sagen foregreben af selve den naturlige Udvikling? Har ikke Udviklingen allerede udpeget det Sted, som der kun kan være Tale om? Det Sidste forekommer mig rigtignok at være Tilfældet. Det forekommer mig, at